Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטעט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעלעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעלעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיזער צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריר ען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס
בעגינגט מיט דעם עפפאנג דעם
ערסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך איין
פעסט
וואיצנער בולוואר נומ. 29
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
אנס-נעלדער צו זענדען בעליעבען.

Nr. 27. דרייצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, פרייטאג ג אדר ב' ה.תרמ"א. Pest, den 4. März 1881.

ווידער דיא יודען-אנגעלעגענהייט אים אונגארישען רייכסטאגע.

אין דער געסטריגען זיצונג דעם אונגאר-שען רייכסטאגס רייכסטעג דער יודענפינדליכע דעפוטירטע אישטייצי אן דען אונגארישען מיניסטער-פרעזידענטען טיסא פאלגענדע בעשווערדע:

„מעדרערע היעזיגע אונזווערזטעמס-שטירענ-טען יאללטען אם 17-טען פעבער איינע פערזאמ-לונג צו דעם צווייטען איינבריפען, אום דארט דיא יודען-אנגעלעגענהיט, אין וועפערנע דיעזע דאס לאנד אים אללגעמיינען אונד דיא אינזווערזטעט אינסבעזאנדערע אינטערעסירט, צו בעשפרעכען. אבער דיא פאלגיא האט דיא אבהאלטונג דיעזער פערזאממלונג פערבאטען, אונד צווار אים דעם גרונדע, ווייל מאן אין דיעזער פערזאממלונג זאלבעם בערעטהען יאללטע, יאם דיא שטאדטונג דעם פרע-דענס צווישען יודען אונד בריסטען הערבייגעפירט העטטע.— „אים אינטערעססע דער אפפענטליכען אדרעסע אונד זיכערהייט" יאללטע דיא פאלגיא דעם גוטגעשטאטען, אים עכען אונד דעמזעל-בען גרונדע האט איך מיניסטער-פרעזידענט טיסא דיעזען פאלגיא בעשייד בעשטעטיגט.— נון פאגע איך דען הערען מיניסטער-פרעזידענטען: וואס האט איהן בעוואגען, דיעזען בעשייד דער פאלגיא אונד דערען אונריכטיגע גרונדע אנצווערפען אונד צו בעשטעטיגען?"

נאך דיעזער איך שריפטליך אינגעריכטען בעשווערדע ערהאב זיך דער דעפוטירטע אישטיצי, אום ערסט רעכט איינע לאנגע רעדע געגען דיא יודען אונד גיגען דיא „גמרא" צו האלטען.— אישטיצי זאגטע:

„דיא הערען דעפוטירטען לאבען יאהל שאן פאראים איבער מיינע ערסטע פאר-צוברינגען אנ-קלאגען גיגען דיא יודען; אבער איך וויל דען הערען דעפוטירטען זאגען, דאס מאן דיעזע יודע-פאגע נים טארט-לאבען אונד נים טארט-שלאגען קאנגע. דיעזע פאגע יודע אונס זא לאנגע בעאנ-רוהיגט, בז זא נים אן אינזערע אינטערעססע בעאנטווארטעט אונד איך איינע ריכטיגע יוויזע גע-לאזט יודע.— מיט ערלויבנים דעם געהרטען הויז-זעס מאכטע איך איך איבער דיא גמרא, אים וועל-בער דיא יודען אלל אירע לעהרען שאפפען, עס-יואם שפרעכען."

דער פראגע דער רייכסטאגס-פרעזידענט: „ערלויבט דאס געהרטע הויז דעם הערען דעפו-טירטען אישטיצי איינע פארלעזונג איבער דיא גמרא צו האלטען?" — אונד אלס דיא איסערסט לינקען רופען „יאהם דענן נים?" — זעטצטע אישטיצי זיינע רעדע פארט אונד זאגטע:

„דיעזע אנגעלעגענהייט איזט קיינע רעליגיאזע פראגע, זאנדערן איינע זאלכע, וועלכע דיא מענש-ליכע גזעללשאפט צו זעהר בעהרט. איך ערלעבטע וויל עדעם זיינע רעליגיאן לאסען, איך בין גגען אנערעם-גלייכיג ועדער דולדזאם (הייער עגשטאנד אין געלעבטער); אבער דיא גמרא איזט קיין רע-ליגיאנס-בוך, זאנדערן אין גזעזעטצ-בוך, וועלכעם ביא דען יודען דאהיע געלטונג האט.

הייער נאהם גון אישטיצי דאס פאן דעם יודענ-פינד דאהלנג גגען דיא גמרא פערפאסטע בוך „דער טאלמוד-יודע" צור דאנד — אונד לאז אים דעמזעלבען מעדרעיע דעפטיג אנגריפפע גגען דיא גמרא פאר. דאס וואר דען דעפוטירטען דען דאך צו פיעל אונד זיא רעפען: „גגען גגען!"— אישטיצי אבער ליעס זיך נים בעאירדען אונד שפראך ווייטער:

„דיעזע לעהרען אין דער גמרא גריפען דאס איינגענהום, דאס לעבען אונד דיא עהרע דער נים-יודען אן אונד געבעטען זאגאר דען יודען, דיא שווערסטען פערברעכען צו בעגעהען.— וועגן זיך איך פיעלע יודען מיט דען לעהרען דער גמרא נים בעשפפטיגען. זא לייגען דיעזע שלעכטען לעהרען דאך אים בלוטע. עס בלייבט זיך גליך, אב דיעזע יודען דען ארבעראקטען אירער דען געלאגען, אדער גאר דען געטפפטען אנגעהארען.— טאג פיר טאג זעהען וויר הערצלאזע אינסרוביגגען דער נים-יודען דורך דיא יודען.— עס איזט דיא האכסטע צייט, דיעזער אללמאכט דער יודען איין ענדע צו מאכען, אונד איהנען דיעזען אינזערען ענטשלוס האנדגרייפ-ליך צו בעווייזען."

„דא זיך דיא יודען אין אללע קרייזען אונזע-רער געזעללשאפט אינגעשליכען אונד איינ-גערדענגס האבען, זא דאס עס זעהר שווער איזט, דיא ווערדער הייגס צו דרעגגען; זא איזט עס זעהר לייכט פערצייהלך, ווענן זיך דיא שטודירענדע יוגענד, דיא זיך נאך נים גאנץ אין דער מאכט דער יודען בע-פינדעט, עכען פאר דיעזער באזען מאכט שטעכט יאללע. אבראהל דיא יודען נור פינד בז זעכס פערצענט דער בעפאלקערונג דעם לאנדעס איס-מאכען, זא בעטראגט דיא צאהל דער יודישען שט-דענטען 36 פערצענט אין דער מעדיצינישען, אונד 26 פערצענט אין דער יודישען (אייאקאטען) אב-טהיילונג דער אינזווערזיטעט. הייער וויעל דער דע-פוטירטע טשטרנאמאני: „דיעס נעריכט יא נאך דען יודען צור עדרע. דאס יא איהרע קינדער אין זאכסער אנגאהל הייראנסולדען לאסען? איך מיט שטאאטס-אנגעלעגענהייטען איר מיט שטאאטס-אמטערן בעשעפטיגען זיך דיא יודען אונד פערדרענ-גען פאן דא אללע נים-יודען.

„אינטערזוכען ווייר איינמאל דיא אורזאכען, יאהים הייער יעדער אנגריפ פ גגען דיא יודען אלס זא איין איסטראדזיגליכעס פערברעכען בע-טראכטעט ווירד? — גאנץ איינפאך דארום, ווייל עס דיא אינגאהישע רעגיערונג מיט דען יודען נים פערטרעבען וויל. דיא רעגיערונג האט דאס לאנד אין גגלד-פערלעגענהייטען פערזוכטעט (הייער דיפעטע דער איסרעסט לינקע טשאטאר ליט איך, יאבער אין גגלעכטער גגטשטאנד). מאן בייבט גגלד אונד מיס זיך דאהער מיט דען יודע-שען גגלד-בעזוטצערן פערטראגען. עס וועדע נון דיא זאכע דער גגגגער פאן דער רעגיערונג, גגגגן דיא יודען אייפצוטרעטען; אבער איך דיא לינקען זיך נים אלס קלאגער גגגגן דיא יודען אייגל-טרעטען, יאא עס צו ערווארטען גגגזוגען וועדע, זאנדערן בעמיהען זיך זאגאר, דיא אנקלאגען גג-גגן דיא יודען צו אינטערדריקען. — אונד זא שטע-הט איך דיס פינד אהרען גגגגן אללען אין דיעזעס הייזזע אלס בעקעפפפער דער שלעכטען לעהרען דער יודען אונד בז דאס אין גגגגעשטאנד דע-טיגער פערזאנלעכער אנגריפפפע גגגיאדען. דען גגגעפגטען לינקען וויל איך דיעס נים צום פאר-יאיך מאכען; אבער דען אייסרעסט-לינקען פער-אנגע איך עס, ווענן זיא דיא יודען אין שטיין גגד-מען אונד מיך אנגריפפען. אינדעפסען וויל איך הייער בעמערקען, דאס נים דיא גאנגע אייסרעסט-לינקע פארטיא אים לייטער יודען-פיינדליכ בע-שטעהט. פיעלמעהר וונד דיא הייפפ-פיהרער דער-זעלבען גגגגן מיינער אנזוכט אונד איך דיא מיס-טען אייסרעסט-לינקען וועהלער שטיממען מיר בייא.— זאגדערבאר איזט עס אבער, דאס דיא הער-רען אייסרעסט-לינקען זיך דאך נים גגטרייען, אפ-פענטליך איהרען יודען-האסס צו צייגען, דיא זאגגן: וועגן גגהיימע אבשטיממונג ווערע, ווירדען דיא מיט מיר שאן שטיממען; אבער אפפענטליך האבען דיא הערען אייסרעסט-לינקען, וועלכע דען קאמפף גג-גגען רוסלאנד אונד עסטערריך יא אייפגהמען וואל-לען, נים דען מוטה, גגגגן דיא יודען צו קעמפפען."

„אין יעדער עהרלייבען פארטיא זאללטען יודען-פיינדע עקסיסטירען, אבער מאן פערטהיידיגט דיא יודען, אהנע זיא צו קעגגען, דיא יודען האלטען אויבערהאלב מיט דער רעגיערונג — אונד דאך וואל-לען דיא לינקען מיט דען יודען האלטען!"

„דיא יודען בעהערשען אללע צייטונגען, ווענן איינע צייטונג נים יודען-פיינדליך איזט, זא ווירד זיא פאן דען יודען נים אינטערשטיצט, זאנדערן נאך מאליכיס אונטערדריקט. מאן מיס דאהער דיא צייטונגען פאן דעם אינפלוסע אונד דער מאכט דער יודען גגגגלייך בעפפיין."

„ווענן דיא יודען נור נאך דער קליינגען אנצאהל איהרער בעפאלקערונג אינפלוס הערסטען, זא הערס-טע איך עכען זא ווענג דאגגגגן, אלס גגגגן דיא פאאר צייגגער, דיא אין אינגארן וואהנגן."

„ווענן דיא אייסרעסט-לינקען, ביא איהרער ביזהעריגגן יודען-פיינדליכייט בליבען, זא ווער-דען זיא צווישען שטיהלען איך דיא ווערדע פאללען, דיא יודען ווערדען גגמלייך טראגגדעס ביא דען וואהלען נים פיר זיא שטיממען. יעדענפאללס בעגייפפ איך נים, וואהים דיא רעגיערונג דיא אבהאלטונג דער יודען-פיינדליכען פערזאממלונג פערבאטען האט."

נאך דיעזער לאנגען אינצווממענהענגגדען רעדע דעם דעפוטירטען אישטיצי ערהאב זיך דער מיניסטער-פרעזידענט טיסא אונד זאגטע:

„גגעהרטעס הויז! טראגגדעס עס שאן זא צייגגלייך שפעט איזט, דא דיא לאנגע רעדע דעס הערען דעפוטירטען אישטיצי דיא גאנצע דזטצונגס-צייט אן אנשפרוך נאהם, זא ווילל איך איזט דיעזע בעשווערדען זאפאקט אנטווארטען, אהנע מיך אבער איך דיא זאגגסטגגן איינצעלהייטען דער אישטיצישען רעדע איינצולאסען, דא איך דיעזע נים אינמאל רעכט אנגערארט האבע, עס האב-דען אבער אלס מאן מיך דאך אם דיא פאאגע, אב דאס פאר-גגהען דער רעגיערונג אן בעצגגן איך דאס פער-באט דער שווידגגגגען-פערזאממלונג גגרעכט איזט, אונד אב עס אינזערער פפליכט גגשפפריכט, ווייל-בע אגגס אויפפלעגגט, דען פ־יעדען צווישען דען גגאצאגאליטעטען אונד קאגפפעסגאגגן דעס לאנ-דעס אייפרעכט צו האלטען? — שאן אים מאגגאטע פעפפעגמבער, אלס מאן מיך נאך דאמאלס וועגגען דעס טרייבגגס מאגבער יודען-פיינדע בעפראגטע, זאגטע איך, דאס זיך דיא רעגיערונג אים דאס טריי-בען איינער יודען-פיינדע זא לאנגע נים קומ-מערע, זא לאנגע דיעס עבען נור איך אונשולדיגע וויזע אונד נים אנגעזעצליך געשעהען. זאבאלד דיא מאכט גגגגן דאס געזעטצען פערשטאאסס, מוס דיא מאכט דעס געזעטצעס אין ווירקזאמליס טרע-טען. — אבער שאן דאמאלס ערקלערטע איך, דאס דיא רעגיערונג איך גגגגן עגגגס טרייבען איהרע פפליכט, וועלכע ערע דייבונג צווישען דען פער-שעדענען קלאסען אונד קאנפפעסגאגגן דער לאנ-דעס-אייגגהעהער פערהינדערן מוס, קגגגגן, דאס

אישטיצי אבער ליעס זיך נים בעאירדען אונד שפראך ווייטער:

„דיעזע לעהרען אין דער גמרא גריפען דאס איינגגגהום, דאס לעבען אונד דיא עהרע דער נים-יודען אן אונד געבעטען זאגאר דען יודען, דיא שווערסטען פערברעכען צו בעגעהען.— וועגן זיך איך פיעלע יודען מיט דען לעהרען דער גמרא נים בעשפפטיגען. זא לייגען דיעזע שלעכטען לעהרען דאך אים בלוטע. עס בלייבט זיך גליך, אב דיעזע יודען דען ארבעראקטען אירער דען געלאגען, אדער גאר דען געטפפטען אנגעהארען.— טאג פיר טאג זעהען וויר הערצלאזע אינסרוביגגען דער נים-יודען דורך דיא יודען.— עס איזט דיא האכסטע צייט, דיעזער אללמאכט דער יודען איין ענדע צו מאכען, אונד איהנען דיעזען אינזערען ענטשלוס האנדגרייפ-ליך צו בעווייזען."

„דא זיך דיא יודען אין אללע קרייזען אונזע-רער געזעללשאפט אינגעשליכען אונד איינ-גערדענגס האבען, זא דאס עס זעהר שווער איזט, דיא ווערדער הייגס צו דרעגגען; זא איזט עס זעהר לייכט פערצייהלך, ווענן זיך דיא שטודירענדע יוגענד, דיא זיך נאך נים גאנץ אין דער מאכט דער יודען בע-פינדעט, עכען פאר דיעזער באזען מאכט שטעכט יאללע. אבראהל דיא יודען נור פינד בז זעכס פערצענט דער בעפאלקערונג דעס לאנדעס איס-מאכען, זא בעטראגט דיא צאהל דער יודישען שט-דענטען 36 פערצענט אין דער מעדיצינישען, אונד 26 פערצענט אין דער יודישען (אייאקאטען) אב-טהיילונג דער אינזווערזיטעט. הייער וויעל דער דע-פוטירטע טשטרנאמאני: „דיעס נעריכט יא נאך דען יודען צור עדרע. דאס יא איהרע קינדער אין זאכסער אנגאהל הייראנסולדען לאסען? מיט שטאאטס-אנגעלעגענהייטען איר מיט שטאאטס-אמטערן בעשעפטיגען זיך דיא יודען אונד פערדרענ-גען פאן דא אללע נים-יודען.

„אינטערזוכען ווייר איינמאל דיא אורזאכען, יאהים הייער יעדער אנגריפ פ גגען דיא יודען אלס זא איין איסטראדזיגליכעס פערברעכען בע-טראכטעט ווירד? — גאנץ איינפאך דארום, ווייל עס דיא אינגאהישע רעגיערונג מיט דען יודען נים פערטרעבען וויל. דיא רעגיערונג האט דאס לאנד אין גגלד-פערלעגענהייטען פערזוכטעט (הייער דיפעטע דער אייסרעסט לינקע טשאטאר ליט איך, יאבער אין גגלעכטער גגטשטאנד). מאן בייבט גגלד אונד מיס זיך דאהער מיט דען יודע-שען גגלד-בעזוטצערן פערטראגען. עס וועדע נון דיא זאכע דער גגגגער פאן דער רעגיערונג, גגגגן דיא יודען אייפצוטרעטען; אבער איך דיא לינקען זיך נים אלס קלאגער גגגגן דיא יודען אייגל-טרעטען, יאא עס צו ערווארטען גגגזוגען וועדע, זאנדערן בעמיהען זיך זאגאר, דיא אנקלאגען גג-גגן דיא יודען צו אינטערדריקען. — אונד זא שטע-הט איך דיס פינד אהרען גגגגן אללען אין דיעזעס הייזזע אלס בעקעפפפער דער שלעכטען לעהרען דער יודען אונד בז דאס אין גגגגעשטאנד דע-טיגער פערזאנלעכער אנגריפפפע גגגיאדען. דען גגגעפגטען לינקען וויל איך דיעס נים פאר-יאיך מאכען; אבער דען אייסרעסט-לינקען פער-אנגע איך עס, ווענן זיא דיא יודען אין שטיין גגד-מען אונד מיך אנגריפפען. אינדעפסען וויל איך הייער בעמערקען, דאס נים דיא גאנגע אייסרעסט-לינקע פארטיא אים לייטער יודען-פיינדליכ בע-שטעהט. פיעלמעהר וונד דיא הייפפ-פיהרער דער-זעלבען גגגגן מיינער אנזוכט אונד איך דיא מיס-טען אייסרעסט-לינקען וועהלער שטיממען מיר בייא.— זאגדערבאר איזט עס אבער, דאס דיא הער-רען אייסרעסט-לינקען זיך דאך נים גגטרייען, אפ-פענטליך איהרען יודען-האסס צו צייגגען, דיא זאגגן: וועגן גגהיימע אבשטיממונג ווערע, ווירדען דיא מיט מיר שאן שטיממען; אבער אפפענטליך האבען דיא הערען אייסרעסט-לינקען, וועלכע דען קאמפף גג-גגען רוסלאנד אונד עסטערריך יא אייפגהמען וואל-לען, נים דען מוטה, גגגגן דיא יודען צו קעמפפען."

„אין יעדער עהרלייבען פארטיא זאללטען יודען-פיינדע עקסיסטירען, אבער מאן פערטהיידיגט דיא יודען, אהנע זיא צו קעגגען, דיא יודען האלטען דיא אויבערהאלב מיט דער רעגיערונג — אונד דאך וואל-לען דיא לינקען מיט דען יודען האלטען!"

„דיא יודען בעהערשען אללע צייטונגען, ווענן איינע צייטונג נים יודען-פיינדליך איזט, זא ווירד זיא פאן דען יודען נים אינטערשטיצט, זאנדערן נאך מאליכיס אונטערדריקט. מאן מיס דאהער דיא צייטונגען פאן דעם אינפלוסע אונד דער מאכט דער יודען גגגגלייך בעפפיין."

„ווענן דיא יודען נור נאך דער קליינגען אנצאהל איהרער בעפאלקערונג אינפלוס הערסטען, זא הערס-טע איך עכען זא ווענג דאגגגגן, אלס גגגגן דיא פאאר צייגגער, דיא אין אינגארן וואהנגן."

„ווענן דיא אייסרעסט-לינקען, ביא איהרער ביזהעריגגן יודען-פיינדליכייט בליבען, זא ווער-דען זיא צווישען שטיהלען איך דיא ווערדע פאללען, דיא יודען ווערדען גגמלייך טראגגדעס ביא דען וואהלען נים פיר זיא שטיממען. יעדענפאללס בעגייפפ איך נים, וואהים דיא רעגיערונג דיא אבהאלטונג דער יודען-פיינדליכען פערזאממלונג פערבאטען האט."

נאך דיעזער לאנגען אינצווממענהענגגדען רעדע דעס דעפוטירטען אישטיצי ערהאב זיך דער מיניסטער-פרעזידענט טיסא אונד זאגטע:

„גגעהרטעס הויז! טראגגדעס עס שאן זא צייגגלייך שפעט איזט, דא דיא לאנגע רעדע דעס הערען דעפוטירטען אישטיצי דיא גאנצע דזטצונגס-צייט אן אנשפרוך נאהם, זא ווילל איך איזט דיעזע בעשווערדען זאפאקט אנטווארטען, אהנע מיך אבער איך דיא זאגגסטגגן איינצעלהייטען דער אישטיצישען רעדע איינצולאסען, דא איך דיעזע נים אינמאל רעכט אנגערארט האבע, עס האב-דען אבער אלס מאן מיך דאך אם דיא פאאגע, אב דאס פאר-גגהען דער רעגיערונג אן בעצגגן איך דאס פער-באט דער שווידגגגגען-פערזאממלונג גגרעכט איזט, אונד אב עס אינזערער פפליכט גגשפפריכט, ווייל-בע אגגס אויפפלעגגט, דען פ־יעדען צווישען דען גגאצאגאליטעטען אונד קאגפפעסגאגגן דעס לאנ-דעס אייפרעכט צו האלטען? — שאן אים מאגגאטע פעפפעגמבער, אלס מאן מיך נאך דאמאלס וועגגען דעס טרייבגגס מאגבער יודען-פיינדע בעפראגטע, זאגטע איך, דאס זיך דיא רעגיערונג אים דאס טריי-בען איינער יודען-פיינדע זא לאנגע נים קומ-מערע, זא לאנגע דיעס עבען נור איך אונשולדיגע וויזע אונד נים גגגגעזעצליך געשעהען. זאבאלד דיא מאכט גגגגן דאס געזעטצען פערשטאאסס, מוס דיא מאכט דעס געזעטצעס אין ווירקזאמליס טרע-טען. — אבער שאן דאמאלס ערקלערטע איך, דאס דיא רעגיערונג איך גגגגן עגגגס טרייבען איהרע פפליכט, וועלכע ערע דייבונג צווישען דען פער-שעדענען קלאסען אונד קאגפפעסגאגגן דער לאנ-דעס-אייגגהעהער פערהינדערן מוס, קגגגגן, דאס

(דיא יאהרעסצייט) של הנאון המניח מ"ה שמואל שמעלקעס אב"ד דק"ק נאדי-סאללאש זצ"ל ווירד ביום ט' אדר שני אב-נעהאלטען.

פערלאזונג
דער 1864-ער לאזע.

ביא דער אם 1-טען מערץ 1881 פאר-גענאמ-מענען צעזעהונג ווארדען פאלגענדע סעריען געצאגען. 17 30 255 665 1049 1434 2070 2572 2790 2915 3446 3547 3798 3800. פאן דיעזען פעל דער הויפטטרעפ-פער מיט 200000 גולדען איין ס' 3798 נ' 84; דער צווייטע טרעפפער מיט 20000 גולדען איין ס' 2070 נ' 79; דער דרייטע טרעפפער מיט 1500 גולדען איין ס' 17 נ' 79 — אונד דער 4-טע טרעפפער מיט 10000 גולדען איין ס' 30 נ' 40. — פערנער גיוואנגען יע 5000 גולדען ס' 30 נ' 64 אונד ס' 1434 נ"מ 49; — יע 2000 גולדען ס' 2572 נ"מ 79, ס' 3798 נ' 88; — יע 1000 גולדען ס' 17 נ' 70, ס' 30 נ' 69, ס' 255 נ' 80, ס' 1434 נ' 12 אונד ס' 3547 נ' 16 54.

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערין מ' מאנדעל אין פעסבורג: ווען זיא אונס בעשולדיגען, דאס וויר אין לעטטערע צייט דיעזבעזולד דער יידישען פארטייא-שטרייטיגקייטען אין אונגארן צו פארטייאיש געוואָרדען, זא זיגד זיא געטעזידען אים אונ-רעכטע, אונד פאססען אונזערען אונטערשטונד נעכט ריכ-טיג אויף. — ווייר געהמען פארטייא נור פיר דיא יזאר-הייט אונד גערעכטיגקייט, אונד זיא יעמאנד גענען דיעזע זיגדעגע, זייא עס דיא ארטהאדאקסע, קאנגרעס- אדער דיא שעאמעס-קוזא-פארטייא. דאס דעקען ווייר דיעזע זיגדע שאנ-גנגסלאגע אויף, ווענן זיא גלייכען, דאס ווייר פאן דער קאנ-גרעס-קאנצלייא בעשעאדען זיגד, אונד דאהער בייא דיעזער האלטען, זא מאגען זיא נור דען לעטארישקעל אין אונזע-רעם בלאטטע פאס. 24 דעצעמבער 1880 לעזען, אונד זיא ווייר-דען זעהען, זייא ווייר דאס נעפלונקערטע דיעזער קאנגרעס-קאנצ-לייא שאנגנגסלאגע בלאמשטעללען. זיא זיגד נעכט הייר, זיא זיגד פיען פאן דיעזעם גענעיגטע אונד קאנגעז דאהער דיא צישטענדע נעכט זא גענוגיא. בייד ע קאנצלייען גענשפיעגען נעכט מעהר אויהרע אויפגאבע; דיא אייגע שלאפט, אונד דיא אנדערע מאכט אין אללעם אנדערע, נור נעכט אין גרעסטע-אנגעלעגענהייטען. — אויך דיא שבא-מוס-קוזא-פארטייא פפלעגען ווייר דארט אנגעגייפען, זייא זיגד אלס פערלאפפטע קאנגרעס-פארטייא הערזיגס-שעללען; אבער דאס, זייא מאג גענוג דיעזע שעאמעס-קוזא-פארטייא מיט אייגער לינע אויפטרייטע אונד אויה-אייגרדען ווילל, דאס זיא קייגע אויטאנאמיע האבע, זאנ-דערן דער בעדאדלנגען גערעכטפארטייע אונטערלייגט, זא אייטט עס אונזערע פפליכט, דיעזע לינע מיט דער יזאר-הייט צו בעקעמפפען. — מאן אייט דעם טרייבענדע דע-ווידען יידישען לאנדעס-קאנגלייען מידע גווארדען, מאן זעהנט זיגד נאר דען גוטען אלטען יידישען גנעזינדע-צו-שענדען צוריק, זייא נאך קייגע צוויי אונד קייגע דריי יודענגעמיינדע עקסיסטירען, זייא נאך נאנען ישראל „גוי אחד וישפה אחת לקיא גוים בשם ד' לעבדו שכם אחד" זייא.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער פריזיג.

געטרייד-געשעפט. פאן וויצען וואר נעפטיגען פיעל צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר גוט. 15000 איינגעגאנגענע מעצ' וואורדען פערקויפט.

וויצען, בחיים- 300 מעצ' 78,5 קילא 12.90 גולד. 100 מעצ' 78,3 קילא 12.85 גול.— 300 מעצ' 78.2 קילא 12.70 גולד. 100 מעצ' 78. קילא 12.70 גולד. 1000 מעצ' 77,8 ק' 12.80 גול.— 300 מעצ' 78,5 ק' 12.70 גול. פעסטער-באדען 100 מעצ' 76.5 קילא 12.55 גולד. 900 מעצ' 74.2 קילא 11.80 גולד.— 1000 מעצ' 73. קילא 11.80 גולדען. 1000 מעצ' 72.8 קילא 11,60 גולדען. 800 מעצ' 75. ק' 12.30 גול. 100 מעצ' 75 ק' 11.95 גולד. 1000 מעצ' 74.5 ק' — 12 גולד. 150 מעצ' 72.5 ק' 11,25 גול. (אללעם פער דריא מאנאטע.)

קארן 10,30—10.40 גולד.

קוקורוץ 5,75 5,77½ גול.

וויצען פער פיעה-יאהר 11,20—11,17½ גול.

האפער פער פיעה-יאהר 6,35 — 6.40 גולד.

מוקורוץ באנאטער פער מאי-יוני 1881, 5.90— 6,92½ גולד.

וויעגער פריזיג.

וויעגער שלאכט-פיעהמארקט. דער אייפ-טריעב אויף דעם וויעגער שלאכט-פיעהמארקט אם 28-טען פ. מ. בעשטאנד 2960 שטיק, דאפאן וואָרען: 1651 אונגארישע 425 פאלנישע אונד 914 דייטשע, דיא פריזיג שטעללטען זיך מער 100 ק': אונגארישע מאסט-אכסען 47—59,50 גול, פאלנישע 50—56. גולד, דייטשע 49—58 גולדען.—

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"ל רייז.

אנצייגען.

קאנקורז.

איך בעגאבטיגע פיר איין 10-יעהריגעם מעד-בען אין דער דרייטען קלאססע איינע איסראעליט-דעטע אונד פראקטיזירטע יידישע ערציעהערין, דיא אין דער אינגאריישען שפראכע פאלליششטענדיג גע-רעגעלטען אונטערריכט ערטהיילען מאגען זאלל, אין אללען, אין דען אונטערן קלאססען פארזע-שריעבענען געגעגשטענדען, זייא איך אין דער דאנ-צאזישען שפראכע, זאלל אללע ערפאָרדערליכען דאנד-ארבייטען אונד עגהען אויף אייגענע גע-מאשינע זאיאהל אונטערריכטען אלס איך פיר'ס הייז ווערלכסט ארבייטען. איך צאהלע מאנאטליך 25 גולדען ע"ו אונד געבע פאללششטענדיגע פערפפלי-גונג. דעפלעקטירענדע אויף דעזע שטעללע האבען אירע צייגנישסע בזו אם 10-טען אפריל פארזע-פריא אייגענזענדען. דער אנטרישטעלטען אזט דער 1-טע מאי. דיא אקצעפטירטע ערזאלט נאך אבלויף דעם האלב-יעהריגען קוריזעס 15 גולדען וויעגער-שפעזען פערגיטיגונג.

1—3

Jakob Rosmann, Pächter in Móes (7 bürgen.)

קאנקורז.

אין דער איזר. גימנזיעדע Székely-Keresztur (זיעבענבירגען) איזט דיא שטעללע איינעס שו"ב וקורא אונד צגלייך לעהרערס פיר נור אכט קינ-דער פאן ר"ה איזר הבע"ל. מיט דעם יאהרעסגע-האלט פאן 300 גולדען, געבסט פרייער וואהנונג, שהיטה אונד זאגסטיגען געבענאנקנגפסען צו בע-זעטגען. אלס פארבעזעטר אם ר"ה ווי"ב ערהאלט ער אים 30 גולדען מעהר. בעזוכבער האבען אירע קבלות פאן איטאריזירטען רבנים, זאייא צערטיפ-מאטע איבער איהר פאללעזען, ייא איך דיא אנ-נאבע איבער פאמיליענאנגעהל אן דען פארשטאנד איינזענדען. נור דעם אקצעפטירטען ווערדען 10 גולדען אלס רייזע-שפעזען פערגיטיגט.

דער פאָרשטאנד.

קאָנקורז.

עס ווירד איין לעהרער געזוכט. דער פעהיג איזט, דיא 4 פאללס-שול-קלאססען אים אינגאר-שען אונד דייטשען צו אונטערריכטען, הערבעא-עעס יידסען האט אונד עיפות שוחט וקורא זיין מיט. פיר דען יאהרעסגעהאלט פאן il. 250 געבסט פרייער שטאציאָן. בעיערבער אים דיעזע שטעללע וואל-לען איהרע צייגנישסע עהעסטענס הייראהר ענדען, דא דער פאסטען אזאפארט — לענגסטענס בין 1-טען מאי צו בעזעטצען איזט.

לעאפאלד פאללאק.

1—3

p. Pozsony Diószeg. Nagy Födémes.

תעודה בישראל!

מאת הרב הגאון המפורסם בחריפו צי"ע חסידא ופרישא, ע"ה פ"ה, מבחר האנשים, פאר הישישים, גזע הרשישים, — בקיאת מוה' יחיאל ל"ו"ש, חופ"ק מאלאמעא (ע"א). — לאסחורי אנברא קאתנא שהשלותים של מצוה הנעשים אצל הרבני החסיד הנגיד בנש"ק מוה' שמשון הלוי העלוד מפה נ"י, המה נעשו בהשגחה בלי שום חשש ומציאת הוצאות מתחת ידו, המה נעשים אצל אנשים אשר יחיו לי בכבוד שהשיה והשוחה הכל לשמן יעיי גדולים ובכל איפני הכשרים כי הוא שמשון הגיל עשה יתר-שאת בדבר העשיית הציצית כי הוון מזה שהאנשים עשיי הציצית בשרים. עוד העמיד עליהם איש נאמן להשגיח על עשיי הציצית להזהירם כל פעם שעשיי לשמה יאני הזהרתי לראיש הנאמן הנעשית מלאכת, הרשומה באמונה שיהי הכל בדת של תורה ולאית אמת באתי אל הזהרתי.

מאלאמעא, אדר ראשון ת"ש"א לפ"ק.

הכ' הולל ל"ש, מ"ע"ש, האב"ד דפה.

בעשטעללונגען איזט שלוחים אונד ציצית איזט צו אדרעססיען:

1—2

Samson Heller, Talis Fabrikant, in Kolomea (in Galizien.)

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע וויצען	קויאלעשע פר. הקטאליטר	פער 100 קילאגראם
נאדראינגאריש וויצען	74	—.— —.—
„ „ „	75	11.50—11.60
„ „ „	76	11.70—11.80
„ „ „	77	11.85—11.90
„ „ „	78	11.95—12.—
„ „ „	79	12.05—12.15
„ „ „	80	—.— —.—
פעסטער באדען	—	—.— —.—
„ „ „	75	11.80—11.90
„ „ „	76	12.— —12.10
„ „ „	77	12.20—12.25
„ „ „	78	12.30—12.35
„ „ „	79	12.40—12.45
„ „ „	80	—.— —.—
טריעס	—	—.— —.—
„ „ „	75	11.95—12.10
„ „ „	76	12.15—12.25
„ „ „	77	12.35—12.45
„ „ „	78	12.60—12.70
„ „ „	79	12.75—12.80
„ „ „	80	—.— —.—
וויסענבורגער	75	11.95—11.10
„ „ „	76	12.15—12.25
„ „ „	77	12.35—12.45
„ „ „	78	12.60—12.70
„ „ „	79	12.75—12.80
„ „ „	80	—.— —.—

פרוכטע	קויאלעשע פר. הקטאליטר	פער 100 קילאגראם
קארן	72	10.40—10.20
נעטטעש מאלץ	62	—.— —.—
נעטטעש פעסטער	62	6.70— 6.40
האפער	40	6.40— 6.20
קוקורוץ באנאטער	75	5.75— 5.70
אנדערע	73	5.70— 5.65
הירזע	—	6.10— 5.75

אלטע	וויצען	פער אקטאבער	—.—
	„	„	—.—
	„	פריהיאהר	11.11
	קוקורוץ	„	5.90
	נעטטעש	„	—.—
	האפער	„	6.35
	„	„	—.—
	רעפס	„	—.—

באללען-מעהל		קר.	אל.
נומער	0	22	—
„	1	21.40	
„	2	20.60	
„	3	19.80	
„	4	19 —	
„	5	18.20	
„	6	16.80	
„	7	15.80	
„	8	14.80	
„	8½	13.80	
דער באללען 100 צו קילאגראם מיט זאק			
שפרייזען: אלטע מעהלארטיגע מרקנעטע		32.75	
„ „ „ נייע		3.50	

קורז-טאבעללע פאם 1. מערץ.

געלדסקורז	קר.	אל.
וילנער-אסיגנאט	—	100
הולאנדע	5	52
עסטערייכישע-אונגארישע 8 גולדען נאדר שטיק (20 פראנקע)	9	31
נאמאדאנגאר	9	31
דייטשע רייכסבאנקנאטען	57	35
20 פראנצעזישע	11	45
פאטיריבוגל	1	22

לאזע.	קר.	אל.
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטסלאזע	121	50
1860-ער „ נאטצע	130	25
דרעסדא „ האלבע	132	25
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	172	—
דרעסדא „ 50 „	170	50
ראטה דונעסטיגע	27	—
מיילענלאזע	22	25
קרעדיט-לאזע	180	50
קלאוזענבורגער צו 40 גולדען	40	50
דאנולאאטסס-סטאאטס-לאזע	105	75
אלבערטיער לאזע	24	50
קרעדיטוויטש לאזע צו 10 גולדען	17	50
וויאלאיער לאזע „ 20 „	20	—
סלאיר לאזע „ 40 „	41	—
מאראוי לאזע „ 40 „	40	—
טיראלער לאזע „ 10 „	18	75
מאלאלאזע „ 40 „	49	50
יאלאבונער לאזע „ 20 „	22	—
סט.-ג'ענאיס לאזע „ 40 „	45	15

	קר.	אל.
מאנטרעלער לאזע צו 20 גולדען	—	25
מיילענער לאזע „ 100 „	126	50
דרעסדא „ 50 „	65	—
וויאלאשטיינלאזע „ 20 „	32	—
וויזישגרעדלאזע „ 20 „	38	75
אונגארישע פרעמיען-לאזע צו 100 גולד.	114	50
מייענפראאלאזע	108	25
וויענער לאזע	120	25

ווערטה-פאפיערע	קר.	אל.
אונגארישע גאלדרענטע	111	15
אונגארישע פאפיערענטע	83	90
אונגארישע נינדזטלאסטענגען	96	30
שטעטעל'באנאטע	94	25
וויענערגרונדלאזע	93	75
גאליציער	98	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	126	25
וויענערענס-אנגלאנס-אנלעהען	94	50
פאנאוישע דער אונגארישען באנק	—	—
רידעלס צו 5 אינגאלד פרעענס	101	25
דער אונגארישען היפאטעקען-באנק צו 5½ פרעענס	98	—
דער אונגארישען אלגעמיינען באנק צו 5 אינגאלד פרעענס	199	—
דרעסדא צו 6 פרעענס	105	—
דער אפפאנאן	87	50
דער נאדראאפפאנאן	157	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS. Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

קאַרטע אין איינעם בײַשפּיל צוריק, דעם אײַך fl. 100 בײַגעפֿינט וואָרט. דער בריעף ענטהעלט נור פֿאָל־גענדע וואָרט: דאָ דאָ הערען עס אונטער איהר דער עהרנע הײַלטען, אײַך אנדערע מײַנער גלײַבענס־ברידער צו דײַזעס באַללע אײַנצולאַדען, זאָ קאָנען אײַך אײַנע אײַנלאַדונג נײַכט אנגענעהמען, וועלכע פֿיר מײַך אַלס „פֿערזאָנלײַכע אײַסצײַכנונג" דײַנען זאָלל. דאָ דער באַלל יעדאָך אײַנען וואָהלטהעטי־גען צײַעק האָט, זאָ שלעסע אײַך דײַזעס שרײַבען דען בעטראָג פֿאָן 100 גולדען בײַ אַ״ — דאָס איזט אַ „עדלע האַנד" אײַנעם אײַנען. דאָ קאָמ״מאָס־הערען, וועלכע עס אונטער איהרער ווירדע הײַלע־טען, זײַדען צו איהרעם באַללע צו לאַדען, האָבען אײַנע זאָלכע „אהרײַנע" וואָהל פֿערדינען!

" (מאַרדער אײַנער ווידערשען פֿאַמילײַע צום טאָדע פֿערורטהײַלט.) אײַם נאָיעמבער פֿאָרײַגען יאָהרעס האָבען ווײַר דאָ בערשטערגרע מײַנשהײַלונג גע־בראַכט, דאָס 5 רוסהענישע בײַערן בײַ אָבער־ווישנע (האַרט אָן דער גרענצע גאַליצײַענס) אין דאָ וואָהנונג דעם ייִדישען ווירטהס־הויזעס, דער־צעל גאָלדרײַך, אײַנדראַנגען אונד דאָ גאַנצע פֿאַ־מײַלע טאָדטעטען. דאָ רוב־מאָרדער וואָרדען אלסבאַלד אײַנגעפֿאַנגען. אָס 23־טען פֿאָרײַגען מאָ־נאָס פֿאָן בערעגנאָס גײַגען דאָזײַגלען דאָ גע־רײַכטס־פֿערהאַנדלונג שטאַטט. אײַס דען גערײַכטס־פֿערהאַנדלונגען ערײַכט זײַך, דאָס אײַן דעם הײַזע 18 פֿערזאָנען וואָרען, פֿאָן דענען 6 געשאָרטען אונד 5 זײַנד שײַער פֿערזאָרגטע וואָרדען. דער אנגעקלאָגטע ווײַטה זעלבסט וואָר אונטער אײַנע באַנד געראָטען, וואָ ער זײַך פֿערשטעקט הײַלט. פֿאָן דאָ אײַס מוסטע ער צוגעהען, דאָ דאָ מאָרדער דײַנע אנשלעגען קינדער אונד דײַנע נײַהײַ שוואַנ־גערשטער טאָטשטען. פֿאָר דעם פֿענסטער וואָר אײַן 19־יאָהרײַגער בײַרגל־ייִנגע אלס וואַכע אײַפֿ־געשטעלט. דאָס־מאָל געמאָר דאָפֿאָנקאָמען. דײַ־זער וואָרדע אבער פֿלאָטצלך פֿאָן אײַנער זאָלכען אנגעס עדײַפֿען. דאָס ער דײַנען וואָכטפֿאָסטען פֿערלײַס אונד דאָפֿאָן־אײַלטע, זאָ געלאַנג עס אײַ־נעם דער הײַזלײַטע, דורך דאָס פֿענסטער צו שפּרײַנגען אונד אײַנס דאָרף צו אײַלען. אלס דאָ מאָרדער דאָס מערקטע, אײַנשרעקאָען זאָ אָדער מאָר־אָרבײַס אונד פֿלײַכטען זײַך. בײַ אײַס דעם דאָרף הײַלפֿ קאָם. וואָרען דאָ מאָרדער בערײַס דענעסס פֿערשאָרען. פֿיר מאָרדער וואָרדען נון פֿאָן אַלען פֿערהאַנדלט; דער ייִנגע בײַרשע הינגעגען. דער אָס פֿענסטער אלס וואַכע אײַפֿגע־שטעלט וואָר, עדלעלט 15 אָדער קערקער. דער אײַנגעזלײַכע אנפֿירער דער באַנדע איזט שאָן פֿאָר מאָנאטען אין דער אנטערזוכונגס־האַפֿט גע־שטאַרבען. דער גאַנצע גערײַכטס־האָף וואַרדע אײַנ־דעם דורך פֿאָלגענדען פֿאַלל אין אײַפֿרעגונג פֿער־זעצט. נאָכדעם דאָס טאָדעס־אורטהײַל אײַסגע־שראָכען וואָרדע, געלאַנג עס אײַנעם דער צום גאַלגען פֿערורטהײַלטען, זײַך אינטער דײַא מעגנע דער צײַטערער צו דרעגען אונד אײַס דעם גערײַכטס־זאַאלע צו פֿערשײַנען. אײַס האָפֿט לאָ אײַנע „מילטער" (טראָגן). דײַא ער אײַך דען קאָפֿ נאָהם אונד זײַך זײַ עגנפֿערנטע. דאָ איהן דײַא לײַטע אלס אײַנען געוואָהנלײַכען טאַגלאָהנער בעטראַכטעטען. אלס מאָן מערקטע, דאָס אײַנער דער פֿערורטהײַל־טען פֿעהלט, וואָרדען נאָטערלײַך אללע געפֿענגנס־ווענטער, אללע שטעדטײַשען אונד קאָמ״מאָס־פֿאַנדרען עגטזוגעגעבען. אײַס דענזעלבען צו ערגײַ־פֿען, עס פֿערגינגען צוויי פֿאָללע שטונדען, בײַ דער פֿערבעכער ערוויש אונד וועדער אין דען קערקער געוואָפֿען וואָרדע. (דײַזער פֿפֿפֿגע מאָ־דער שטאָנד צו אַ״ם אַרבײַטען האָבען פֿאָן נאָפֿאָלגען III. דײַזער וואָרדע געמאָלד צור צײַט דער רע־גערונג דעם קאָנגס לודוויג פֿילײַפֿ אין פֿראַנקרײַך וועגען וויהלערײַען אין דײַא פֿעסטונג האָם געשפֿערט, וואָ ער מעהרערע יאָהרע בלײַבען מוסטע. אלס מאָן יעדאָך דײַא שטרעפֿלונג אין דען האָף פֿהרטע, אײַס פֿרײַע לופֿט צו שאָפֿפֿען, דאָ שלוג זײַך נאָפֿ־לאָגן אונד זײַשע, וואָ מײַנער דער אײַס־בעפֿסערונג אײַנער פֿעסטונגס־מײַער בעשטעהטע וואָרען. דער נאָהם ער אײַנע „מילטער מיט מאָר־טער" אײַך דען קאָפֿ אונד פֿערלײַס דײַא פֿעס־טונג. דײַא פֿאָלגאָנען. דײַא בײַא דעם פֿעסטונגס־טהאָרע וואָבע הײַלטען, גלײַכטען, דאָס אײַן מײַנער־געזעלל פֿאָר אײַנען פֿאָראָבערגעהע אונד לײַ־סען דעזעלבען נאָטערלײַך אנגעשטאָרבען אפֿפֿסערען, זאָ געלאַנג עס נאָפֿאָלגאָן, דײַנער מעהרערען האָפֿפֿ צו עגטקאָמען. אונד דײַזער מאָן בעשטעהט שפּעטער אלס נאָפֿאָלגאָן III. דען פֿראַנצאָזײַשען טהראָן אונד פֿלאָפֿטע אללען אײַנפֿאָפֿאָזײַשען מעכ־טען טעפֿען דעשפֿעקט אײַן, בײַ ער אײַס יאָהרע 1870 בעקאָנגלײַך בײַא סעדאָן אין געפֿאָנגענשאַפֿט דער דײַשען גערײַסע אונד דען מאָר־אָן־בעסטע, אײַס קורען דאָרף אײַך אײַס דעם לעבען צו שײַדען.)

" (אײַנ אײַן הײַבשעס קאָמפֿ־לימענט) אײַס קאָלסרײַכע (דײַפֿפֿשטאָדט דעם הערצאָגטהומס באַדען, אײַס ייִעסטען דײַשע־לאַנדס) ווײַט פֿאָלגענדער פֿאַלל בערײַכטעט. דער אײַנעדערע עגטאָם קאָמפֿט־הײַלפֿ „דער פֿינאַנצמינײַסטער אינגערעם גראָס־הערצאָ־טהומס אונד אײַן ייִדע. דערזעלבע אונד אײַן מאָן פֿאָן זײַנע אײַגענע גאָס־הערצאָגטהומס אונד אײַן מאָן פֿאָן זײַנע אײַגענע אונד אײַן ייִדע. אײַן מאָן פֿאָן זײַנע אײַגענע אונד אײַן ייִדע. דערזעלבע אונד אײַן מאָן פֿאָן זײַנע אײַגענע אונד אײַן ייִדע.

ז א ג ט ע איך דאמאלס אונד אָאנד דאפ״ר דיא צישטיממונג דעם געוועהרטען הויזעם. דאזזעלבע גלייכע איך יעטצט ג ע ט ה א ן צו האבען! — ווענן איינע פערזאממלונג אבגעהאלטען ווערדען זאלל, וואהין יעדער געהען קאנן, פאן דער אבער איינע גאנצע קאנפערענץ (דיא ווערדען) איינגעשלאסען ווערדען אונד דיא פערזאממלונג עס זיך דרעכט צום צעלע מאכט, דען קריעג נעגען דיא זיגדען, וועלכער קריעג הייר בין יעטצט נור אין דען צישענען בעשפאכען וואירדע, איך דען פלאטען אונד איך דיא שטראסע טהאטזאכליך צו פערפלאנצען; ווענן איינע פערזאממלונג צו דעם פלאנגע איינבארופען ווירד, אים איינע פארטליכע קאמ־מיסאן צו שאפען, וועלכע דען קריעג נעגען דיא יודען אינס ווערק זעטצען זאלל: דאנן ווירד, וויא איך גלייכע, נעמאנד לייגנען קאנען, דאס מאן עס מיט איינער פערזאממלונג צו טהון האט, דערען איינצעלנע צוועק עס איזט, דיא איפ־דעטצונג צוויי־שען דען איינצעלנען נאציאנאלישען אונד קאנ־פעסאנען צו פערבייטען; דייא עס נון, דאס מאן דיא איזראעליטען אלס נאציאנאלישע אדער אלס קאנפעסאיאן, אדער אלס ביידעס צוגלייך בעטראכ־טעט. — איך גלייכע אלזאו, דאס דער שטארד־הייסמאנן פאן בודא־פעסט נור זיינע פפליכט אונד שולדיגקייט געטהאן האט, אלס ער דיעזען ערסטען בעוויז איינער זאלכען ווידער־פפליכטען בעוועגונג ניכט געשאטטעטעט, אין דעמזעלבען איינגעגליקע, אין וועלכעם איינע פערזאממלונג אבגעהאלטען ווערדען זאללטע, אין דער דיא יודען דען קריעג גע־גען דיא בייסטען פערגעגען וואללען — נור ווערדען דיא יודען דאס ניכט טהון — דאנן ווערדע איך איך דיעזע פערזאממלונג פערבעטען: — איך בישטע, מיינע אנטווארט צו קענטנים צו נעהמען.

דיעזע אנטווארט דעם מיניסטער־פ־עדיזע־ן־טען טיטאל וואירדע פאן איינער זעהר בעריהמטען מאאָרישע מיט בייפאלל איפגענאממען.

הערריש ערהאב זיך יעדאך ווידער אישטיצ אונד זאגטע: „אונטער דען הייטיגען פערהעלטנים־סען האבע איך אויך מיינע בעשטיעדע קיינע אנ־דערע אנטווארטע ערווארטעט — אבער ווי אנגאנ־רישען יודען־פיינדע אויך דיא נעבעסטען ריי־בסטאנס־וואהלען, — דיא ווערלער ווערדען נון פאן יעדעם צו ווערלעגען דעפיטירטען איינע ע־קלערונג אובער דעסען אנזיכט אובער דיא יודענ־אנגעלעגענהייט אבפערלאנגען מיסען. דאס ווירד דער ערסטע שריטט זיין, איך וויל דענגעגענען, דיא מיט מיר האלטען, צוריקען: „איך, איך פון צום קאמפ־פען: דער זיעג איזט זיכער, אונזער איזט דיא צו־קונפט!“ איך בין מיט דער אנטווארט דעם מיניס־טער־פ־עדיזע־ן ניכט צופ־רידען.

נאכדעם נון נאך מיניסטער־פ־עדיזע־ן טיטאל ע־ר־קלערטע, יעדעם ע־רנסטליכע יודענ־פ־ינדליכע טרייבען מיט דער שטרענגסטען מאכט דעם גע־זעטצעס צו פערהינדערן, וואירדע דעסען אנט־וואָרט מיט גראָסער מאאָרישע צור דענגסטים גע־נאממען, אונד דעמזעלבען וואר דיא זיטצונג צו ענדע.

פערשיעדענע נייאנגרייטען.

(איין יודע אלס ווייצע־ב־ר־ג ע ר מ־יי־ס ט ע ר.) אויס קראָאָיזע (קראָאָאָיזע) ווירד אויס בעריכטעט: „נומער 23 דער „יידישען פעסטער צייטונג“ האט בעריכט דיא ע־פ־ליכע מיטהיילונג געבראכט, דאס דער ביא דער וואהל דער 18 מאנדאטאס־ביזיטצער איך צוויי יודען, נעמליך דיא הערען אינגאיז אפראָקאָ אונד יאָאָב שפיטצער, נעוועהלט וואירדען. נאכטרעגליך קאָן איך איהנען פאלגענדע ע־פ־ליכע טהאטזאכע מיטטהיילען: דייזע 18 מאנדאטאס־ביזיטצער האטטען דיא אויפגאבע, דען ערסטען אונד צווייטען בירגערמייסטער צו וועהלען. אלס ערסטער בור־גערמייסטער וואירדע דער אלטע בירגערמייסטער, דער גראָסע פפרדעגסטע אים אינזערען אָרט האט, געוועהלט, אלס צווייטער בירגערמייסטער וואירדע דער יידישע מאנדאטאס־ביזיטצער הערר אינגאין פ ר ק ש געוועהלט; עס איזט דעם אים זא מעהר ע־פ־ליך, אלס פ־יהר אין אינזערעם אָרטע אין האהער גראָר פאן האט געגען דיא יודען הערשטע, דער פאטער דעם הערען אינגאין פאר־קאש, דער יעטצט בעריהמטע אין 70־יאהריגע יאהרע איזט, קאם נעמליך פאר לענגער אלס 30 יאהרען נאך קראָאָיזע. ער וואר זייפען־ווידער אונד וואלל־טע זיך דאס מיסטער־רעכט פערשאפפען. אלס אייגענע יודען וואירדען אים עראָר זעהר גראָסע שווייריגקייטען בעריהטע: ער קאָנטע נור מיט אונגעהייהליכען מיטהען אונד פלאגעריען זיך צוגל ערהייבען. אונד הייטע איזט זיין זאהן ווייצ־בירגערמייסטער אין עמזעלבען אָרטע, אין יעל־כעם מאן איהן ניכט הולדיגען וואללטע; הערר פון־נאין פאר־קאש איזט אויך מיטגליעד דער פ־ייעוועהר־דייזע בעריהטעטע אירדעם מיטגליעד דאהער אנ־לעגליך יעדער וואהל צום ווייצע־בירגערמייסטער אי־נע אנגעסעסענע פ־ייעלכקייט, אין וועלכער דיא געזאממטע ארבעט־בעפאלקערונג זיך בעטהיילטע.

(דיא יודענפ־רייגדליכקייט — איין פ ע ר ב ר ע ב ע ן.) אים באמען (ווישטלאנד) ווירד בעריכטעט: „הייר בעטטעטע אין זאנגאנגטער־בריסטליכ־ווישטער פ־ערען, דער דיא פאדרעונג דער בריסלבען ערלייגאן אלס זיגנן צייעק בעצייכנעט. דייזעם צייעקע ענטשפ־יכט עראָאָך דער ערוועהנטע פערען דורכאוים ניכט. זיין געהיימער צוועק בעשטעהט פ־יעלמעהר דארין, גענען דיא יודען צו העטצען! נון וואירדע אם 26־טען פע־בער־ווארנונגען דיעזעם פערען אינע בעראטהונג אבגעהאלטען. עס וואירדע נעמליך דארבער פער־האנדעלט, וועלכע גליקיאונג־אדרעסס דיעזער פערען אן דען ווישטען קראנפ־ינגען אים אנ־לאס דער האבצייט זיינעם ואהנעם. דעם פ־ינגען ווילהעלם, אבזענדען זאלל. נאך לאנגעם הין- אונד הער־בעראטהען ערהאב זיך אין מיטגליעד דעם פערען־אונד זאגטע: „מיינע הערען; בעקאנגט־ליך האט דער ווישטע קראנפ־ינגע שאן ווידער־האלט נעגען אללע אין פערדאממענדעם אורטהייל אויסגעשפ־אכען, דיא עס וואגען, דיא יודען אר־גענזוויע אנצוגרייפען. דער קראנפ־ינגע איזט אלזאו ווערנפ־ינגליך. אבער אויך דער קאזעער ווילהעלם האט בעריהטם אפטערס בעריהטע דיעזע פ־ינד־ליכען געוועהנען. איך שטעלליע דארבער דען אנטראג, דאס ווירניכט דעם ווישטען קאזעער אינד ניכט דעם קראנפ־ינגען אינע בעגליקווישונגס־ארעסטע צוישקען!“ — דייזער אנטראג וואירדע מיט גראָסער מאאָרישע אנגענאממען. דייזער קאמיטע פערען קאָן אלזאו ווילכסט דעם ווישטען קאזעער ווילהעלם אונד דעם ווישטען קראנפ־ינ־ינגען דאס „גראָסע פערבערעכען“ ניכט פערצייהען, דאס זיא ווערנפ־ינגליך זיגד; אונד אין וואלבער פערען האט נאך דיא פ־ערהייט צו בעדהיפטען, דאס ער דיא פאדרעונג דער בריסטליכען ערלי־גאן צום צייעקע האט, ווערענד ער אין ווירקליכ־קייט אונטער דעם מאנטעל דער ערלייגאן „גאס־סענבוישע ווידע־הערען־ווישע“ — זא ווירד ליידער אפט מאנכע ערלייגאן פאן הייהלע־ווישען אונד בארבטערלאזען מעגשען מיסבראוכט!

(ע ר ל ע ד ר א ב ע א י ן ג ע ס ו ן ד ר ע ן.) פערגאנגענען זאמסטאג איזט אין דער הייפטשטאדט אין „באלל“ צו „אָהלטרעגעם צייטקע אבגע־האלטען וואירדען. דאס אינקאממען זאללטע נעם־ליך צו גינסטען דער וואיזען־קינדער פערשאָרבע־נער קאָמיטאטס־בעאמטע פערווענדעט ווערדען. — נור א ר ב ע ד ר ע ר ע ר ע